

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. et Bc. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **E. K.**, zastoupené Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2007, č. j. OAM-1-707/VL-07-12-2007, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 4. 2008, č. j. 64 Az 96/2007 - 46,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 4. 2008, č. j. 64 Az 96/2007 - 46, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 6. 4. 2007, č. j. OAM-1394/VL-20-K01-2006 žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“).

Žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného podala dne 10. 10. 2007 žalobu, kterou později doplnila podáním (doručeným Krajskému soudu v Ostravě dne 13. 11. 2007), v němž navrhla, aby jí byl ustanoven zástupce - advokát. Uvedený návrh odůvodnila tím, že jsou u ní dány předpoklady k osvobození od soudních poplatků a že pro nedostatečnou orientaci v právním řádu České republiky není způsobilá účinně hájit svá práva. Zároveň konstatovala, že pro neznalost českého jazyka by byla nezbytná účast tlumočníka, přičemž tato účast by nebyla nutná, hájil-li by její zájmy navrhaný advokát. Krajský soud svolal na základě žádosti žalobkyně ústní jednání na 17. 3. 2008, na něž se

žalobkyně nedostavila. Krajský soud tak řízení odročil na 14. 4. 2008 za účelem jejího nového předvolání. Rozsudkem ze dne 14. 4. 2008 soud žalobu zamítl jako nedůvodnou dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Žalobkyně se na jednání opětovně nedostavila a dne 15. 4. 2008 byla soudu doručena žádost o odročení jednání, v níž žalobkyně zároveň zopakovala svou žádost o ustanovení zástupce - advokáta.

Rozsudek žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) napadla včas podanou kasační stížností, doplněnou podáním ze dne 22. 8. 2008. Brojila jednak proti závěrům správního orgánu a krajského soudu, podle nichž nelze důvody, které uváděla ve své žádosti o azyl, podřadit pod žádný z důvodů pro udělení azylu. Stěžovatelka namítá, že takové důvody uvedla, ale nebylo k nim přihlédnuto. V této souvislosti poukázala rovněž na vybraná ustanovení Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků (dále jen „Příručka“). Stěžovatelka dále namítla, že vzhledem k aktuální situaci v Rusku neměl být v jejím případě aplikován § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, ale § 14a citovaného zákona, obsahující úpravu pro udělení doplňkové ochrany.

Nejvyšší správní soud nejprve konstatoval, že kasační stížnost je přípustná. Následně se zabýval otázkou, zda svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky (ve smyslu § 104a s. ř. s.). K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS (www.nssoud.cz). Zde Nejvyšší správní soud shromáždil výčet typových případů, v nichž se může jednat o přijatelnou kasační stížnost. Jako jeden možný případ uvedl rovněž situaci, kdy je v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení takového druhu se pak může jednat například tehdy, pokud krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud shledal uvedené pochybení v postupu krajského soudu ve věci návrhu žalobkyně, aby jí byl ustanoven právní zástupce v řízení před krajským soudem. Jak Nejvyšší správní soud zjistil ze spisu krajského soudu, uvedený soud o tomto návrhu nerozhodl, což mělo za následek skutečnost, že žalobkyně nebyla v řízení před ním vůbec zastoupena. Kasační stížnost je tedy možno považovat za přijatelnou.

Dříve, než přistoupil k posouzení námitek uvedených v kasační stížnosti, považoval Nejvyšší správní soud za nutné vypořádat se s již výše zmíněným návrhem žalobkyně, aby jí byl ustanoven právní zástupce v řízení před krajským soudem. Jedná se přitom o věc, kterou stěžovatelka nenamítla v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud je sice, jak plyne z § 109 odst. 3 s. ř. s., vázán při svém rozhodování důvody kasační stížnosti, podle téhož ustanovení však právě uvedené neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. V daném případě Nejvyšší správní soud konstatuje, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo takovou vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a proto k ní musí přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné

správy, a to od počátku řízení. Svým postupem krajský soud toto právo žalobkyni odepřel, jestliže o její žádosti o ustanovení právního zástupce vůbec nerozhodl. Uvedené právo bylo žalobkyni odepřeno, bez ohledu na to, zda byla její žádost oprávněná, či ne; v každé z uvedených eventualit jí krajský soud znemožnil doplňovat žalobu či činit jiné návrhy prostřednictvím osoby schopné kvalifikovaně hájit její zájmy. V případě, že byla její žádost oprávněná a řádně podaná, došlo k pochybení soudu neustanovením právního zástupce žalobkyni; v opačném případě soud pochybil tím, že nevydal ani negativní rozhodnutí o ustanovení zástupce, kterým by žalobkyni alespoň umožnil zvolit si zástupce jiným způsobem. Nejvyšší správní soud rovněž připomíná ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s., podle něhož požádá-li navrhovatel o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Krajský soud tedy rozhodl o žalobě v okamžiku, kdy ještě neuplynula lhůta pro podání žaloby, tedy ani pro její případné rozšíření (srov. § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.). Svým postupem tak porušil i právo žalobkyně na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, když jí znemožnil domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu. K obdobným závěrům srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 15. 2. 2007, č. j. 4 Azs 454/2005 - 73 (www.nssoud.cz).

Námitkami uplatněnými v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť dospěl-li k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, není možné usuzovat na důvodnost či nedůvodnost námitek ve vztahu k takovému rozhodnutí, jestliže výsledkem bezvadného procesu by mohlo být rozhodnutí jiné.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s., za použití § 109 odst. 3 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku. V dalším řízení tedy krajský soud rozhodne o návrhu na ustanovení zástupce žalobkyně. V případě, že se rozhodne zástupce ustanovit, bude dále nezbytné umožnit danému zástupci, eventuálně žalobkyni samotné, v přiměřené lhůtě žalobu doplnit. V opačném případě bude nutné umožnit žalobkyni, aby si stanovila zástupce sama, bude-li o to stát.

Nad rámec výše uvedeného připomíná Nejvyšší správní soud zásady vyplývající z jeho ustálené judikatury, podle nichž při rozhodování o ustanovení zástupce soudem přihlíží soud při posuzování otázky, zda je zastoupení třeba pro ochranu práv, kromě jiného také ke skutečnosti, je-li žalobcem cizinec; v takovém případě přihlédné soud také k jeho znalosti českého jazyka a orientaci v právním řádu České republiky. Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 47, publikováno ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod číslem 108/2004. Nejvyšší správní soud rovněž podotýká, že ze soudního spisu je sice patrné, že žalobkyně ve svém doplnění žaloby zformulovala návrh na ustanovení právního zástupce ne zcela přesným způsobem, když odkázala na § 35 odst. 7 s. ř. s., namísto § 35 odst. 8 s. ř. s., bylo by však projevem přehnaného formalismu, pokud by nebylo o její žádosti rozhodnuto pouze z tohoto důvodu; z jejího obsahu je naprosto zřejmé, čeho se domáhala.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. listopadu 2008

JUDr. Marie
Žiškova
předsedkyně senátu